

Neuvoston perustelut: Neuvoston ensimmäisessä käsittelyssä vahvistama kanta (EU) N:o 13/2021 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi oikeusalan ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1382/2013 kumoamisesta

(2021/C 167/02)

I JOHDANTO

1. Komissio hyväksyi 30. toukokuuta 2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeusalan ohjelman perustamisesta ⁽¹⁾ (jäljempänä 'asetus').
2. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa 18. lokakuuta 2018.
3. Ehdotuksen tarkastelu alkoi heinäkuussa 2018, ja se saatiin päätökseen joulukuussa 2018. Pysyvien edustajien komitea (jäljempänä 'Coreper') antoi 19. joulukuuta 2018 osittaisen neuvotteluvaltuutuksen ⁽²⁾. Koska asetus on osa monivuotiseen rahoituskehykseen (jäljempänä 'MRK') liittyvää ehdotuspakettia, kaikki säännökset, joilla on talousarviovaikutuksia tai jotka ovat luonteeltaan horisontaalisia, on siirretty odottamaan monivuotisen rahoituskehyn käsittelyn edistymistä.
4. Euroopan parlamentti antoi lausuntonsa 6. helmikuuta 2019. Kolmikantakokouksia pidettiin kaksi, 20. helmikuuta ja 5. maaliskuuta 2019. Neuvostossa järjestettiin kaksi oikeus- ja sisäasioiden alan rahoitusvälineitä käsittelevän ad hoc -työryhmän kokousta 28. helmikuuta ja 4. maaliskuuta 2019. Niiden yhteydessä jäsenvaltioille tiedotettiin neuvottelutilanteesta ja saatiin jäsenvaltioilta palautetta.
5. Näiden neuvottelujen ansiosta Euroopan parlamentin kanssa saatiin aikaan yhteinen tulkinta ehdotuksen muista kuin hakasulkeisiin merkityistä osista, joita varten puheenjohtajavaltiolle oli annettu valtuutus. Näiden neuvottelujen tulokset on esitetty asiakirjassa 7248/1/19. Coreper vahvisti 13. maaliskuuta 2019 Euroopan parlamentin kanssa saavutetun yhteisen tulkinnan.
6. Euroopan parlamentti vahvisti yhteisen tulkinnan 17. huhtikuuta 2019 hyväksymällä lainsäädäntöpäätöslauselmansa (ensimmäinen käsittely).
7. Coreper tarkasteli 16. marraskuuta 2020 alustavaa poliittista yhteisymmärrystä, johon neuvottelijat pääsivät monivuotisesta rahoituskehyksestä 2021–2027. Coreper pystyi näin 2. joulukuuta 2020 antamaan täyden valtuutuksen oikeusalan ohjelmaa koskevia neuvotteluja varten ⁽³⁾.
8. Kolmikantakokouksia pidettiin kaksi, 11. ja 18. joulukuuta 2020. Niiden ohessa järjestettiin useita teknisiä kokouksia ja tekstinlaadintakokouksia.
9. Euroopan parlamentin kanssa päästiin alustavaan poliittiseen yhteisymmärrykseen 18. joulukuuta 2020.
10. Neuvosto hyväksyi samaan aikaan eli 17. joulukuuta 2020 virallisesti MRK-paketin eri osat.
11. Coreper tarkasteli lopullista kompromissitekstiä 3. helmikuuta 2021 ja ilmaisi kannattavansa sitä.
12. Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan ja kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan puheenjohtajat lähettivät 5. helmikuuta 2021 Coreperin (Coreper II) puheenjohtajalle kirjeen, jossa vahvistettiin Euroopan parlamentin hyväksyvän toimielinten välisten neuvottelujen tuloksen (sen jälkeen, kun molempien toimielinten lingvistijuristit ovat sen viimeistelleet).
13. Coreper pääsi 17. helmikuuta 2021 poliittiseen yhteisymmärrykseen kompromissitekstistä.

⁽¹⁾ Asiakirja 9598/18.

⁽²⁾ Asiakirja 15377/18.

⁽³⁾ Asiakirja 13420/20.

II TAVOITE

14. Ehdotetun oikeusalan ohjelman perustamista koskevan asetuksen tavoitteena on tukea unionin arvoihin, oikeusvaltioperiaatteeseen sekä vastavuoroiseen tunnustamiseen ja luottamukseen perustuvan Euroopan oikeusalueen kehittämistä edelleen erityisesti helpottamalla oikeussuojan saatavuutta sekä edistämällä oikeudellista yhteistyötä yksityis- ja rikosoikeuden alalla ja kansallisten oikeusjärjestelmien tehokkuutta. Uusi ohjelma muodostaa yhdessä kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman kanssa oikeusalan, perusoikeuksien ja arvojen rahaston, jonka avulla edistetään avointen, demokraattisten, moniarvoisten ja osallistavien yhteiskuntien ylläpitämistä. Sillä pyritään myös lisäämään kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia suojelemalla ja edistämällä oikeuksia ja arvoja ja kehittämällä EU:n oikeusalueetta edelleen.

III NEUVOSTON ENSIMMÄISEN KÄSITTELYN KANNAN ANALYSOINTI

Yhteisymmärrys

15. Yhteisymmärrys perustuu suurelta osin komission alkuperäiseen ehdotukseen ja on neuvoston osittaisen valtuutuksen mukainen.
16. Tekstiin tehtiin seuraavat parannukset:
- kansalaisyhteiskunnan järjestöjen palveluksessa toimivien oikeusalan ammattilaisten ottaminen mukaan mahdollisiksi edunsaajiksi;
 - kansalaisyhteiskunnan järjestöjen roolin vahvistaminen;
 - sukupuolten tasa-arvon (erityisesti lisäämällä uusi nimenomainen artikla sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta) ja syrjimättömyyden vahvistaminen;
 - oikeusalan ohjelmasta rahoitettavien toimien täsmentäminen.

Lopullisen kompromissin pääpiirteet

17. Lainsäädäntövallan käyttäjien hyväksymä lopullinen teksti on tasapainoinen kompromissi. Vuonna 2020 käynnistetyissä neuvotteluissa käytiin erityisesti keskusteluja kolmesta aiheesta:
- ohjelman hallinnoinnin osalta vahvistettiin täytäntöönpanosäädösten käyttö työohjelman hyväksymisessä alkuperäisen ehdotuksen ja neuvoston valtuutuksen mukaisesti;
 - oikeusvaltiota koskevia lausekkeita vahvistettiin;
 - varojen kohdentamisen osalta asetuksessa otettiin käyttöön korvamerkitseminen tietyiltä osin suhteessa asetuksen tavoitteisiin osoitettavaan rahoitukseen. Lisäksi on otettu käyttöön joustovara kunkin asetuksessa määritellyn tavoitteen tukemiseksi, mutta ensisijaisesti oikeusvaltion edistämiseen tähtävien toimien tukemiseksi. Tämä korvamerkitseminen tietyiltä osin – vaikka sitä ei ole esitetty komission alkuperäisessä ehdotuksessa – perustuu vastaavaan varojen kohdentamiseen oikeusalan ohjelman 2014–2020 perustamisesta annetussa asetuksessa.

IV PÄÄTELMÄ

18. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta on Euroopan parlamentin kanssa käydyissä neuvotteluissa aikaansaadun kompromissin mukainen. Tämä kompromissi vahvistettiin edellä mainitulla, Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan puheenjohtajan kirjeellä ja vahvistettiin myöhemmin Coreperin toimesta 17. helmikuuta 2021.
-